

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Asan/12/2018
Identifikačné číslo spisu: 6016200219
Dátum vydania rozhodnutia: 05.02.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Nora Halmová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6016200219.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Nory Halmovej a zo sudcov JUDr. Jany Zemkovej PhD. a Mgr. Viliama Pohančeniaka, v právnej veci žalobkyne: T., zastúpená opatrovníkom: D., právne zastúpená: Mgr. Martin Čížmár, advokát, Československej armády 1617/24, Banská Bystrica, proti žalovanému: Okresný úrad Banská Bystrica, odbor opravných prostriedkov, Nám. L. Štúra 1, Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia č. OU-BB-OOP1-2015/025195-002/6OM zo dňa 7. decembra 2015, o kasačnej sťažnosti žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/25/2016-100 zo dňa 28. februára 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/25/2016-100 zo dňa 28. februára 2018 z a m i e t a.

Žalobkyni p r i z n á v a právo na náhradu trov kasačného konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1.

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Banskej Bystrici podľa § 191 ods. 1 písm. e/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zrušil rozhodnutie žalovaného č. OU-BB-OOP1-2015/025195-002/6OM zo dňa 07.12.2015 a rozhodnutie Okresného úradu Lučenec, organizačný odbor č. OU-LC-OO-2015/002740 zo dňa 16.07.2015 a vec vrátil orgánu verejnej správy prvého stupňa na ďalšie konanie. Žalovaný svojím rozhodnutím zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil rozhodnutie Okresného úradu Lučenec, organizačného odboru, ktorým prvostupňový orgán verejnej správy uložil žalobkyni pokutu vo výške 100,- € podľa § 19 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o povinnom zmluvnom poistení“) za nespĺnenie povinnosti podľa § 3 ods. 1 tohto zákona, pretože ako vlastníčka nákladného vozidla zn. PEUGEOT, ev. č.: C., za obdobie od 09.01.2013 do 17.04.2015 neuzavrela zmluvu o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. O trovách konania rozhodol krajský súd tak, že žalobkyni priznal voči žalovanému právo na

úplnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania.

2. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že preskúmané rozhodnutia sa týkajú postihu za iný správny delikt fyzickej osoby nepodnikateľa, ktorý je vymedzený v zákone o povinnom zmluvnom poistení. Zo skutkovej podstaty tohto správneho deliktu vyplýva, že pre jej naplnenie sa nevyžaduje zavinenie (vo forme úmyslu alebo nedbanlivosti), ale zákon počíta s objektívnou zodpovednosťou. Krajský súd konštatoval, že jedným z pojmových znakov správneho deliktu je aj zodpovedná osoba, pri ktorej musí byť preukázaná deliktuálna spôsobilosť a musí byť daná príčinná súvislosť medzi jej konaním/nekonaním a následkom.

3. V prejednávanej veci mal krajský súd preukázané, že žalobkyňa bola v rozhodnom období evidovaná ako vlastníka a držiteľ motorového vozidla, v priebehu konania pred orgánmi verejnej správy oboch stupňov však došlo k pochybnosti o tom, či v čase skutku - trvajúceho správneho deliktu bola žalobkyňa spôsobilá na právne úkony. Orgány verejnej správy nepochybnili, že z predložených dôkazov vyplývalo, že žalobkyňa trpela psychickým ochorením, ktoré vyústilo do pozbavenia spôsobilosti na právne úkony a túto skutočnosť zohľadnili pri vymedzení času trvania skutku, keď jeho koniec určili dňom právoplatnosti rozhodnutia o pozbavení spôsobilosti na právne úkony. Podľa názoru krajského súdu sa však orgány verejnej správy oboch stupňov nedostatočne vysporiadali s deliktuálnou spôsobilosťou žalobkyne v čase, kedy sa mala skutku dopustiť. Rozhodnutie o pozbavení spôsobilosti na právne úkony platí len do budúcnosti, ale nepochybne z neho vyplýva, že už v priebehu súdneho konania o spôsobilosti na právne úkony žalobkyne, bol vypracovaný znalecký posudok a znalkyňa z odboru psychiatria vyhodnotila zdravotný stav žalobkyne na základe lekárskeho nálezu z obdobia pred vypracovaním znaleckého posudku a dospela k záveru, že žalobkyňa nie je spôsobilá na právne úkony, t. j. v období evidentne predchádzajúcom právoplatnosti rozsudku o pozbavení spôsobilosti žalobkyne na právne úkony.

4. K námietke žalobkyne týkajúcej sa nedostatku v procesnom postupe žalovaného, krajský súd uviedol, že lehota na predloženie dokladu preukazujúceho existenciu poistenia motorového vozidla a na predloženie všetkých relevantných skutočností, listín a potvrdení významných pre posúdenie veci na základe výzvy adresovanej opatrovníkovi žalobkyne uplynula dňa 04.12.2015, dňa 07.12.2015 rozhodol o odvolaní žalobkyne, pričom vyjadrenie opatrovníka žalobkyne mu bolo doručené až 16.12.2015, preto sa ním žalovaný v rozhodnutí o odvolaní nemohol nezaoberať.

5. Krajský súd zrušil rozhodnutie žalovaného i orgánu verejnej správy prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom uviedol, že v priebehu ďalšieho konania bude úlohou orgánov verejnej správy dôsledne sa vysporiadať s deliktuálnou spôsobilosťou žalobkyne, a to prípadne aj ustanovením znalca, za účelom vyhodnotenia, či počas celého obdobia, počas ktorého mal trvať skutok, ktorý sa kladie žalobkyňi za vinu, bola deliktuálne spôsobilá. Deliktuálna spôsobilosť v tomto prípade znamená, či žalobkyňa bola spôsobilá na právne úkony v rámci občiansko-právnych vzťahov, konkrétne na uzavretie poistnej zmluvy. Krajský súd záverom upozornil na to, že pri vymedzovaní skutku, pri jeho právnej kvalifikácii a pri ukladaní sankcie sú orgány verejnej správy povinné dôsledne dbať na to, že subjektom práv a povinností vo vzťahu k správne deliktu je žalobkyňa ako fyzická osoba, pričom súdom ustanovený opatrovník je len jej zákonným zástupcom, nie osobou, ktorej sa majú ukladať povinnosti.

2.

6. Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP, v ktorej navrhol, aby kasačný súd rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/25/2016-100 zo dňa 28.02.2018 zrušil a zvolil ďalší vhodný postup podľa § 462 ods. 1 SSP. Žalovaný považoval predmetný rozsudok za nezákonný, zmatečný, jednostranný v prospech žalobkyne a aj nevykonateľný.

7. Žalovaný sa nestotožnil s právnym záverom krajského súdu, v zmysle ktorého aj keď je žalobkyňa

postihovaná v administratívnom konaní v rámci predpisov správneho práva, podstatou jej deliktuálnej spôsobilosti je posúdenie jej spôsobilosti na právne úkony v oblasti občianskoprávnych vzťahov - spôsobilosti uzavrieť poisťnú zmluvu. Žalovaný uviedol, že v prípade, že pravdepodobne došlo k porušeniu povinnosti ustanovenej v § 3 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení, vyrozumie účastníka konania o začatí správneho konania a vyzve ho, aby sa vyjadril k zisteným skutočnostiam a v prípade, že disponuje dokladmi, ktoré by vyvracali zistenia správneho orgánu o porušení povinnosti, alebo vysvetľovali vzniknutý stav, aby ich predložil. Do konania o povinnom zmluvnom poistení bol predložený rozsudok Okresného súdu v Lučenci č. k. XPs/X/XXXX-XX, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 17.04.2015 a ktorým bola duševne chorá T.X. pozbavená spôsobilosti na právne úkony. Žalovaný uviedol, že na tento dôkaz prihladol pri stanovení výšky pokuty, ako aj pri stanovení časového rámca, ktorý pri porušení povinnosti posudzoval. Nakoľko však v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky môže správny orgán konať len na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, nemohol si spraviť úsudok o duševnom stave účastníčky konania v posudzovanom období, ktoré predchádzalo právoplatnosti rozsudku o jej pozbavení spôsobilosti na právne úkony.

8. Žalovaný mal za to, že žalobkyňa, ako držiteľka vozidla, nebola v skúmanom období pozbavená spôsobilosti na právne úkony a mala mať v čase od prvého použitia vozidla uzatvorené povinné zmluvné poistenie. Rozsudok Okresného súdu v Lučenci č. k. XPs/X/XXXX-XX pôsobí ex nunc od okamihu nadobudnutia právoplatnosti, pričom ani súd vo výroku neupravil obdobie, od kedy je T.X. pozbavená spôsobilosti na právne úkony inak, teda spätne do minulosti. Podľa názoru žalovaného je nepochybné, že žalobkyňa je osobou, ktorá mala povinnosť uzavrieť poisťnú zmluvu podľa § 3 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení, avšak svoju povinnosť si dlhodobo neplnila. Jej povinnosť mať uzavreté poistenie zodpovednosti trvá, kým nenastane niektorý z dôvodov zániku poistenia zodpovednosti ustanovený v § 9 zákona o PZP. Napriek tomu, že žalobkyňa trpí určitou diagnózou od roku 2004/2005, bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony až právoplatným rozsudkom Okresného súdu v Lučenci dňa 17.04.2015.

9. K záveru krajského súdu, na základe ktorého súd zaviazal správny orgán, aby sa v ďalšom konaní dôsledne vysporiadal s deliktuálnou spôsobilosťou žalobkyne, a to prípadne aj ustanovením znalca, za účelom vyhodnotenia, či počas trvania skutku bola deliktuálne spôsobilá, žalovaný uviedol, že v danom prípade nejde o priestupkové konanie, kde sa účastnícke konania kladie za vinu skutok, ale ide o nesplnenie zákonnej povinnosti, a teda správny delikt. Podľa názoru žalovaného nemožno zamieňať pojem pričetnosť a spôsobilosť na právne úkony a priestupkové konanie so správnym konaním pri posudzovaní PZP. Žalovaný mal za to, že nie každá duševná porucha má automaticky za následok neplatnosť právneho úkonu, teda aj duševne chorý človek môže urobiť platný právny úkon.

10. Žalovaný považoval napadnutý rozsudok za nevykonateľný, pretože krajský súd zaviazal prvostupňový správny orgán, aby skúmal spätne v období, ktoré bezprostredne predchádzalo právoplatnému rozsudku Okresného súdu v Lučenci, či žalobkyňa v priebehu celého posudzovaného obdobia od 09.01.2013 do 17.04.2015 mohla alebo nemohla uzavrieť PZP. Žalovaný mal za to, že ustanoviť znalca na skúmanie spôsobilosti na právne úkony T. v období pred nadobudnutím právoplatnosti rozsudku Okresného súdu v Lučenci o jej pozbavení spôsobilosti na právne úkony je v súčasnosti nerealizovateľné. Znalec by musel vychádzať len z tých istých podkladov, ktoré už raz boli posudzované a boli podkladom pre rozsudok na Okresnom súde v Lučenci, preto sa mu ustanovenie znalca javí ako neúčelné a duplicitné. Mal za to, že keby Okresný súd v Lučenci považoval za potrebné obmedziť spôsobilosť na právne úkony pani T. V. aj za určité obdobie spätne do minulosti, určite by tak v rozsudku na základe podkladov urobil.

11. Podľa názoru žalovaného, správny orgán aj keby disponoval novým znaleckým posudkom znalca ustanoveného v zmysle odporúčania krajského súdu, nemôže si sám urobiť úsudok o osobnom stave fyzickej osoby, resp. o tom či bola účastníčka konania T. V. spôsobilá na právne úkony v rámci občiansko-právnych vzťahov, konkrétne na uzavretie zodpovedajúcej poisťnej zmluvy. Žalovaný považoval za otázne, ako by mal prvostupňový správny orgán, posudzujúci porušenie povinnosti v

zmysle zákona o PZP, iniciovať na súde konanie o spôsobilosti na právne úkony v zmysle § 231 a nasl. CMP, nakoľko nemá dostatočnú procesnú legitimitáciu na podanie návrhu.

12. Žalovaný sa nestotožnil ani s potrebou krajského súdu upozorňovať, že subjektom práv a povinností vo vzťahu k správne deliktu je žalobkyňa ako fyzická osoba, pričom súdom ustanovený opatrovník je len jej zákonným zástupcom, nie osobou, ktorej sa majú ukladať povinnosti a uvedené upozornenie nemá objektívne opodstatnenie vzhľadom k obsahu vydaných napadnutých rozhodnutí správnych orgánov.

13. Žalovaný považoval za dôležité, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky k veci zaujal jednoznačné stanovisko, od ktorého sa budú odvíjať ďalšie postupy v rámci rozhodovacej činnosti správnych orgánov. Poznamenal, že ak platí zásada materiálnej rovnosti, kedy rozhodnutia v obdobných prípadoch sa riadia rovnakým postupom, nemožno sa ani v tejto veci, ktorá je predmetom kasačnej sťažnosti, odchýliť od zaužívanej praxe a zákonného postupu. V opačnom prípade pôjde o nesystémové riešenie a môžu byť spochybnené všetky doterajšie rozhodnutia opierajúce sa pri posudzovaní spôsobilosti na právne úkony účastníkov konania o právoplatné rozsudky.

3.

14. Žalobca sa k podanej kasačnej sťažnosti žalovaného písomne nevyjadril.

4.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach dôvodov podanej kasačnej sťažnosti v zmysle ust. § 440 SSP, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 137 ods. 2 a 3 SSP).

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky z predloženého spisového materiálu krajského súdu zistil, že žalobkyňa, zastúpená opatrovníkom sa žalobou doručenou Krajskému súdu v Banskej Bystrici dňa 01.03.2016 domáhala preskúmania rozhodnutia žalovaného č. OU-BB-OOP1-2015/025195-002/6OM zo dňa 07.12.2015. Žaloba v predmetnej veci bola krajskému súdu podaná počas platnosti a účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý v piatej časti upravoval problematiku súdneho preskúmania rozhodnutí orgánov verejnej správy. Tento zákon bol v časti týkajúcej správneho súdnictva s účinnosťou od 01.07.2016 nahradený Správnym súdnym poriadkom. Podľa § 491 ods. 1 SSP, ak nie je ďalej ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

17. Podľa § 6 ods. 1 SSP správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

18. Podľa § 194 ods. 1, 2 SSP správnym trestaním sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie orgánov verejnej správy o priestupku, správnom delikte alebo o sankcii za iné podobné protiprávne konanie. Ak nie je v tejto hlave ustanovené inak, použijú sa na konanie vo veciach správneho trestania ustanovenia o konaní o všeobecnej správnej žalobe.

19. Podľa § 438 ods. 1 SSP kasačnou možno napadnúť právoplatné rozhodnutie krajského súdu.

20. Podľa § 454 SSP na rozhodnutie kasačného súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

21. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

22. Kasačný súd z obsahu súdneho spisu, ktorého súčasťou je administratívny spis žalovaného zistil, že podľa výpisu z oznámenia Slovenskej kancelárie poisťovateľov zo dňa 22.09.2014 motorové nákladné vozidlo PEUGEOT BOXER, evidované na žalobkyňu od 05.03.2004, bolo v období od 09.01.2013 do 02.07.2014 nepoistené. Prvostupňový orgán verejnej správy výzvou zo dňa 17.03.2015 vyzval žalobkyňu na predloženie dokladu preukazujúceho existenciu poistenia zodpovednosti a oznámil žalobkyni začatie správneho konania podľa § 18 ods. 2 a 3 správneho poriadku. Výzvu žalobkyňa prevzala dňa 23.03.2015. Dňa 25.03.2015 sa na Okresný úrad Lučenec, organizačný odbor dostavil syn žalobkyne, ktorý oznámil, že žalobkyňa je súdom pozbavená spôsobilosti na právne úkony. Dňa 20.04.2015 a následne 23.04.2015 bol Okresnému úradu Lučenec doručený rozsudok Okresného súdu Lučenec č. k. XPs/X/XXXX-XX zo dňa 06.03.2015, právoplatný dňom 17.04.2015, ktorým súd pozbavil spôsobilosti na právne úkony duševne chorú T. V. a ustanovil jej opatrovníka v osobe D.. Prvostupňový orgán verejnej správy vyzval výzvou zo dňa 07.05.2015 ustanoveného opatrovníka žalobkyne na predloženie dokladu preukazujúceho existenciu poistenia zodpovednosti za obdobie od 09.01.2013 do 17.04.2015 na nákladné vozidlo zn. PEUGEOT. Okresný úrad Lučenec, organizačný odbor na základe šetrení v poisťovniach, ktoré v Slovenskej republike uzatvárajú povinné zmluvné poistenie podľa zákona č. 381/2001 Z. z. zistil, že žalobkyňa nepoistila nákladné vozidlo v žiadnej poisťovni. Rozhodnutím č. OU-LC-OO-2015/002740 zo dňa 16.07.2015 bola žalobkyni, zastúpenej opatrovníkom, uložená pokuta vo výške 100,- € za nesplnenie povinnosti podľa § 3 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti.

23. Predmetom súdneho prieskumu je rozhodnutie žalovaného č. OU-BB-OOP1-2015/025195-002/6OM zo dňa 07.12.2015, ktorým zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil rozhodnutie prvostupňového orgánu verejnej správy o uložení pokuty za správny delikt.

24. Predmetom konania o kasačnej sťažnosti žalovaného je rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/25/2016-100 zo dňa 28.02.2018, ktorým zrušil rozhodnutie žalovaného a orgánu verejnej správy prvého stupňa, a preto primárne v medziach kasačnej sťažnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako kasačný súd, preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci kasačného konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného, najmä z toho pohľadu, či kasačné námietky žalovaného sú spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu.

25. Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu bolo posúdenie, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia.

26. Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov, povinnosť uzavrieť poisťnú zmluvu má pri tuzemskom motorovom vozidle ten, kto je ako držiteľ motorového vozidla zapísaný v dokladoch vozidla alebo ten, kto je v dokladoch vozidla zapísaný ako osoba, na ktorú sa držba motorového vozidla previedla, v ostatných prípadoch ten, kto je vlastníkom motorového vozidla alebo jeho prevádzkovateľom. Ak na motorové vozidlo je uzatvorená nájomná zmluva s právom kúpy prenajatej veci, povinnosť uzavrieť poisťnú zmluvu má nájomca.

27. Podľa § 19 ods. 1 cit. zákona okresný úrad tomu, kto podľa § 3 ods. 1 neuzavrie poisťnú zmluvu, uloží pokutu od 16,60 € do 3.319,- €.

28. Podľa § 19 ods. 2 cit. zákona okresný úrad na základe oznámenia kancelárie podľa § 25 ods. 3 vyzve bez zbytočného odkladu toho, kto má podľa § 3 ods. 1 povinnosť uzavrieť poisťnú zmluvu, aby do siedmich pracovných dní od doručenia výzvy predložil doklad preukazujúci existenciu poistenia zodpovednosti.

29. Podľa § 19 ods. 3 cit. zákona pri ukladaní pokuty podľa odseku 1 sa prihliada na závažnosť porušenia povinnosti a dĺžku trvania protiprávneho stavu.

30. Podľa § 19 ods. 4 cit. zákona pokuta podľa odseku 1 sa môže uložiť do dvoch rokov odo dňa, keď sa okresný úrad o porušení povinnosti dozvedel, najneskôr však do troch rokov odo dňa, keď k porušeniu povinnosti došlo.

31. Podľa § 19 ods. 7 cit. zákona na konanie o uložení pokuty podľa odseku 1 sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak.

32. Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“), správne orgány sú povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy. Účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným osobám, ktorých sa konanie týka musia správne orgány poskytovať pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu.

33. Podľa § 3 ods. 5 správneho poriadku, rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci. Správne orgány dbajú o to, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely.

34. Podľa § 32 ods. 1 správneho poriadku, správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

35. Najvyšší súd Slovenskej republiky po oboznámení sa s rozsahom a dôvodmi kasačnej sťažnosti, po preskúmaní rozsudku krajského súdu a po oboznámení sa s obsahom pripojeného spisového materiálu nezistil žiaden dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu. Tieto závery spolu so správnu citáciou dotknutých právnych noriem vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s ním najvyšší súd stotožňuje, považujúc právne posúdenie veci krajským súdom za správne.

36. Hoci správny delikt nie je v slovenskom práve zadefinovaný, ide o početnú skupinu činov, ktoré majú spoločné, že ide o protiprávne konanie, ktorého znaky sú uvedené v zákone, za ktoré orgán verejnej správy, resp. správny orgán ukladá sankcie ustanovené administratívno-právnou formou. Všeobecnými pojmovými znakmi správneho deliktu sú konanie, resp. opomenutie, protiprávnosť, sankcionovateľnosť, zodpovedná osoba a ustanovenie znakov deliktu priamo zákonom. Konanie môže byť komisívne (aktívne konanie) alebo omisívne (opomenutie konania). Omisívnym konaním je konanie, ak zodpovedná osoba mala zákonom ustanovenú povinnosť konať za podmienok ustanovených zákonom, a tak nekonala.

37. Správnym deliktom fyzickej osoby postihovaným bez ohľadu na zavinenie je protiprávne konanie fyzickej osoby, ktorého znaky sú uvedené v osobitnom zákone, za ktoré ukladá orgán verejnej správy (napr. obec) sankciu ustanovenú v zákone, ak nejde o trestný čin. Platí, že takéto konanie nie je v danom zákone označené ako priestupok. Na prejednávanie týchto správnych deliktov sa preto

nevzťahuje zákon o priestupkoch hoci ide o fyzické osoby, ale na rozhodovanie a na ukládanie sankcií sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, t.j. správny poriadok <.. Ide o administratívne (správne) delikty určitých kategórií fyzických osôb, na spáchanie ktorých zákon nevyžaduje zavinenie (ako pri priestupkoch), ale prevažne ide o tzv. zodpovednosť za výsledok ktorý nastal porušením zákonom stanoveného zákazu, obmedzenia alebo povinnosti.

38. Zodpovednou osobou správneho deliktu môže byť fyzická alebo právnická osoba. Podmienkou je deliktuálna spôsobilosť. Deliktuálna spôsobilosť je spôsobilosť protiprávne konať a niesť za to právne následky. Pri fyzickej osobe sa deliktuálna spôsobilosť zakladá na vôľovej a intelektuálnej zložke v čase spáchania správneho deliktu, deliktuálna spôsobilosť právnickej osoby sa spája s jej vznikom a existenciou. Nie každé porušenie právnej povinnosti v oblasti verejnej správy musí byť automaticky správnym deliktom. Ide oň len vtedy, ak sú naplnené jednotlivé znaky skutkovej podstaty správneho deliktu.

39. Spôsobilosť na právne úkony alebo spôsobilosť právne konať je aktívna stránka právnej subjektivity <.. Rozumieme ňou teda spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti a tým platne vstupovať do právnych vzťahov, uzavierať zmluvy, robiť všeobecne záväzné právne úkony, ktoré nesú určitý právny následok. Spôsobilosť na právne úkony predpokladá dosiahnutie právne relevantného stupňa intelektuálnej a vôľovej vyspelosti konajúcej osoby. Spôsobilosť fyzických osôb <. právne konať môže determinovať vek, duševné zdravie, vzdelanie či profesia, štátne občianstvo <.. So spôsobilosťou na právne úkony je spätá deliktuálna spôsobilosť <., teda povinnosť subjektu právneho vzťahu niesť právnu zodpovednosť <. a s ňou spojené právne následky za prípadné zavinené <. protiprávne konanie <.. Deliktuálna spôsobilosť znamená spôsobilosť vlastnými protiprávnymi úkonmi založiť svoju vlastnú zodpovednosť.

40. Podľa § 10 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, ak fyzická osoba pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná, nie je vôbec schopný robiť právne úkony, súd ho pozbaví spôsobilosti na právne úkony.

41. Po vyhodnotení vyššie uvedených aspektov sa Najvyšší súd Slovenskej republiky stotožnil so záverom krajského súdu, že orgány verejnej správy oboch stupňov sa nedostatočne vysporiadali s deliktuálnou spôsobilosťou žalobkyne v čase, v ktorom došlo k protiprávnemu konaniu. Najvyšší súd nesúhlasí s názorom žalovaného, že ak by Okresný súd v Lučenci považoval za potrebné obmedziť spôsobilosť na právne úkony žalobkyni aj za určité obdobie spätne do minulosti, určite by tak v rozsudku na základe podkladov urobil, nakoľko rozhodnutie o pozbavení alebo obmedzení spôsobilosti na právne úkony nemôže súd vydať so spätnou účinnosťou (R 14/1977).

42. V konaní o pozbavení svojprávnosti (t. č. spôsobilosti na právne úkony) sa súd musí zamerať predovšetkým na zistenie duševného stavu osoby, ktorej sa konanie bezprostredne týka, t. j. či táto osoba je skutočne postihnutá duševnou poruchou a či táto porucha dosahuje intenzitu predpokladanú ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Ide o otázku skutkovú, pri riešení ktorej súd musí spolupracovať so znalcami lekármi, prípadne s príslušnými zdravotníckymi ústavmi. Ďalším predpokladom rozhodnutia súdu v tomto konaní je zistenie, či duševnou chorobou postihnutá osoba je, alebo nie je schopná z tohto dôvodu si sama obstarávať svoje veci. Pri riešení tejto otázky súd vychádza zo skutkových zistení urobených na základe posudku znalcov lekárov v súvislosti s ostatnými výsledkami dokazovania (R 6/1964).

43. Podľa právnej úpravy platnej v čase účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, súd rozhoduje o pozbavení spôsobilosti na právne úkony do budúcnosti, pri rozhodovaní však vychádza z dôkladného zistenia duševného stavu osoby, ktorej sa konanie bezprostredne týka. V zmysle § 10 ods. 1 Občianskeho zákonníka súd pozbaví fyzickú osobu spôsobilosti na právne úkony pre duševnú poruchu, ktorá nie je len prechodná a v dôsledku ktorej nie je vôbec schopná robiť právne úkony. V priebehu súdneho konania o pozbavenie spôsobilosti na právne úkony žalobkyne Okresný súd Levice skúmal, na základe znaleckého posudku, duševný stav žalobkyne v období predchádzajúcim právoplatnosti

rozsudku o pozbavení spôsobilosti žalobkyne na právne úkony.

44. Podľa názoru žalovaného žalobkyňa je osobou, ktorá mala povinnosť uzavrieť poisťnú zmluvu podľa § 3 ods. 1 zákona o povinnom zmluvnom poistení, nakoľko ako držiteľka vozidla nebola v skúmanom období pozbavená spôsobilosti na právne úkony. Uvedenú povinnosť si v zmysle oznámenia Slovenskej kancelárie poisťovateľov neplnila od 09.01.2013. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožnil s názorom žalovaného, že rozhodnutie o pozbavení spôsobilosti na právne úkony je rozhodnutím o osobnom stave, ktoré je záväzné pre všetkých. V danom prípade bola žalobkyňa pozbavená spôsobilosti na právne úkony rozsudkom Okresného súdu Lučenec č. k. XPs/X/XXXX-XX zo dňa 06.03.2015, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 17.04.2015. Najvyšší súd Slovenskej republiky však opätovne uvádza, že i keď rozhodnutie súdu o pozbavení spôsobilosti na právne úkony platí do budúcnosti, v každom konaní sa dôkladne skúma duševný stav osoby v období predchádzajúcim rozhodnutiu, nakoľko v prípade pozbavenia spôsobilosti na právne úkony musí ísť o duševnú chorobu trvalú, nie prechodnú, v dôsledku ktorej nie je fyzická osoba vôbec schopná robiť právne úkony.

45. Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedeného nesúhlasí s názorom žalovaného, že si nemohol spraviť úsudok o duševnom stave žalobkyne v posudzovanom období, ktoré predchádzalo právoplatnosti rozsudku o jej pozbavení spôsobilosti na právne úkony. Žalobkyňa ako držiteľka nákladného vozidla mala v zmysle zákona o povinnom zmluvnom poistení ustanovenú povinnosť uzatvoriť zmluvu o povinnom zmluvnom poistení, ktorú si nesplnila. Spôsobilosť na právne úkony je poňatá kontraktuálne, teda je viazaná na právny úkon v súkromnoprávnom zmysle ako spôsobilosť na vykonanie prejavu vôle smerujúceho k vzniku, zmene alebo zániku práv a povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú. Nakoľko uzavretie zmluvy o povinnom zmluvnom poistení zo strany žalobkyne je právnym úkonom, bolo úlohou orgánov verejnej správy skúmať, či žalobkyňa bola, vzhľadom na okolnosti prípadu a na jej dlhoročnú duševnú chorobu, na uvedený prejav vôle v období od roku 2013 spôsobilá a či tak bola spôsobilá vlastným protiprávnym konaním (neuzatvorením zmluvy) založiť svoju vlastnú zodpovednosť. Ak orgán verejnej správy tvrdí, že žalobkyňa bola v rozhodujúcom období spôsobilou na právne úkony, musí konať v súlade so zásadou materiálnej pravdy a zistiť skutočný stav veci čo najúplnejšie a najpresnejšie. Nakoľko otázka skúmania duševného stavu žalobkyne bola predmetom súdneho konania na Okresnom súde Lučenec sp. zn. XPs/X/XXXX, z obsahu administratívnych spisov orgánov verejnej správy nevyplýva, že by sa orgán verejnej správy prvého stupňa a žalovaný v odvolacom konaní oboznámili s obsahom súdneho spisu sp. zn. XPs/X/XXXX a vypracovaného znaleckého posudku.

46. Po vyhodnotení závažnosti kasačných dôvodov žalovaného vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu, Najvyšší súd Slovenskej republiky v zmysle § 461 SSP konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby vyhovel kasačnej sťažnosti, pretože konanie pred orgánmi verejnej správy nebolo súladné so zákonom a krajský súd postupoval preto vecne správne, keď zrušil rozhodnutie žalovaného, ako aj prvostupňového orgánu verejnej správy a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodnutie orgánov verejnej správy vychádzalo z nedostatočného zistenia skutkového stavu veci a napadnuté rozhodnutia sú predčasné a nepreskúmateľné pre ich nedostatočné odôvodnenie. Úlohou verejnej správy v ďalšom konaní bude spoľahlivo, presne a úplne zistiť skutočný stav veci, predmetnú vec následne opätovne posúdiť a rozhodnúť, pričom orgán verejnej správy bude povinný pri zaobstarávaní podkladov potrebných pre svoje rozhodnutie postupovať dôsledne s náležitou starostlivosťou.

47. O náhrade trov kasačného konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že sťažovateľovi, ktorý v tomto konaní nemal úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP a analogicky podľa § 168 SSP). Úspešnému žalobcovi voči žalovanému priznal právo na náhradu trov kasačného konania (§ 167 ods. 1 SSP). O výške náhrady bude rozhodnuté v zmysle § 175 ods. 2 SSP.

48. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky jednohlasne (§ 147 ods. 2 v spojení s § 139 ods. 4 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.